

2020-04-22

Teknikföretagens svar på skriftligt EU-skråd om EU:s industripolitik och den nya industristrategin

1. Övergripande kommentarer

Teknikföretagen välkomnar framtagandet av en ny industristrategi för Europa, som publicerades av EU-kommissionen den 10 mars 2020, med målet att stärka europeisk industris globala konkurrenskraft och möjligheter att bemöta både den digitala- och gröna omställningen.

Teknikföretagen tillstyrker behovsbeskrivningen som fastställer att EU behöver en industripolitik som är baserad på konkurrens, öppna marknader, världsledande forskning och teknikutveckling, samt en inre marknad utan handelshinder.

Ansatsen är i linje med Teknikföretagens inspel till EU:s industristrategi (den 27 januari 2020), som finns att tillgå [här](#). Vi välkomnar det holistiska anslaget i förslaget.

Behov av nationell koordinering

Strategin är bred och omfattar en rad olika policyområden där EU-kommissionen har eller ämnar initiera ny lagstiftning, nya verktyg eller handlingsplaner som kan få stor inverkan på svenska företag. Detta ställer krav på en stark nationell samordning i Sverige för att säkerställa att svenska intressen får största möjliga genomslag.

Den 21 februari 2020 föreslog Teknikföretagen tillsammans med Svenskt Näringsliv att regeringen inrättar en stående beredningsgrupp för att löpande utveckla Sveriges ställningstaganden tillsammans med företrädare för näringslivet. Teknikföretagen står till regeringens förfogande för att bistå med organisationens och dess medlemmars samlade expertis på området.

2. Förutsättningar för en hållbart konkurrenskraftig industri

Grunden för en hållbart konkurrenskraftig industri är ett välfungerande och attraktivt forsknings- och innovationsekosystem. EU:s industristrategi bör bidra till att optimera industrins förutsättningar för att genom innovation ta fram lösningar på dagens och morgondagens samhällsutmaningar, och tillvarata de strategiska möjligheter som dessa utmaningar utgör. Detta kräver kraftfulla satsningar på forskning och utveckling, ett innovationsvänligt regelverk anpassat efter nya teknologier, kompetensutveckling av yrkesverksamma och en ambitiös frihandelspolitik som underlättar för företagen att sprida sina innovationer världen över. För att Europa ska bli ledande inom teknologisk utveckling, öka nyttogörandet av forskningsresultat och öka innovationsförmågan behövs ett innovationsvänligt ekosystem vilket även nämns i förslaget. Det är därmed viktigt att EU-kommissionen verkar för att europeisk industri har möjlighet att välja samarbetspartners inom globala leverantörsled och värdekedjor för att utveckla konkurrenskraftiga och kostnadseffektiva teknologier och produkter.

En välfungerande inre marknaden, nyckel till global konkurrenskraft

Sverige är ett av de mest innovativa länderna i världen och svenska teknikföretag är världsledande när de tillåts konkurrera på lika villkor. Teknikföretagen efterfrågar därför en industripolitik som värnar lika konkurrensvillkor både på EU:s inre marknad och med tredjeland.

EU:s inre marknad utgör grunden för Europas globala konkurrenskraft. Det är avgörande att åtgärder för att bemöta global konkurrens inte skadar EU:s inre marknads funktionssätt. Den inre marknaden är EU:s komparativa fördel och nyckeln till en konkurrenskraftig europeisk industri. Teknikföretagen anser att en välfungerande inre marknad ska vara en huvudprioritering vid genomförandet av strategin. Detta blir än viktigare i ljuset av de åtgärder som vidtagits för att bekämpa spridningen av Covid-19. Sverige måste verka för att EU:s grundläggande principer om fri rörlighet upprätthålls, befintliga regler efterlevs och undantagsåtgärder för att bekämpa spridningen av Covid-19 inte blir bestående. Alternativet är att den inre marknaden undermineras.

Huvudregeln för EU:s regleringsarbete måste vara harmonisering och ömsesidigt erkännande mellan medlemsstater, för att vidmakthålla och utveckla den inre marknaden samt undanröja nationella särkrav. De väsentliga kraven för produkter ska fastställas i direktiv och förordningar, medan de tekniska specifikationerna för att uppfylla kraven ska tas fram genom standardisering. Teknikföretagen välkomnar att strategin påtalar vikten av välfungerande system för standardisering och certifiering som en grundsten för den inre marknaden. Teknikföretagen har observerat att EU-kommissionen uppvisar en ökad tendens att detaljstyra direktiv, förordningar och framtagandet av harmoniserade standarder. Detta gör EU:s lagstiftningsmodell långsam och tungrodd, vilket även hämmar kapaciteten att påverka utformningen av internationella regler och därmed begränsar vår konkurrenskraft. Detta bör adresseras inom ramen för EU-kommissionens strategi, som explicit syftar till att stärka europeiska företags globala konkurrenskraft.

Strategin tillkännager EU-kommissionens intention att revidera EU:s konkurrens- och statsstödsregler. Teknikföretagen välkomnar en modernisering av reglerna, så att de motsvarar de behov som en modern och global industri har med de utmaningar som råder. Den snabba omdaning i världsekonomin och digitaliseringen i ekonomin kräver ett mer dynamiskt, framåtblickande och pragmatiskt konkurrensrättsligt ramverk. EU-kommissionen ska säkerställa tillämpningen av nödvändighets- och proportionalitetsprincipen samt att kontrollera så att stödåtgärder inte är excessiva, dolda eller utvecklas till driftstöd. En modernisering av det nuvarande regelverket får inte leda till en snedvridning i konkurrensen mellan privatägda aktörer eller mellan privatägda och statligt ägda aktörer. Teknikföretagen ser en risk med att förslag om att lätta på konkurrens- och statsstödsregler för att bemöta global konkurrens riskerar att snedvrider konkurrensen på den inre marknaden och i förlängningen hämma EU:s globala konkurrenskraft. Detta kan i synnerhet missgynna mindre länder som Sverige med en stor andel små- och medelstora företag. Det är därför viktigt med en strikt applicering av EU:s konkurrenslagstiftning och statsstödsregler bör endast

frångås i undantagsfall vid tydliga marknadsmisslyckanden. Det är även viktigt att säkerställa att statsstödsreglerna tillämpas likadant inom EU.

Tillämpa reciprocitetsprincipen i EU:s externa handelspolitik

Företag från tredjeland med diskriminerande statsstöd eller oreglerat marknadsinflytande på sina hemmamarknader skapar ojämlika konkurrensförhållanden till nackdel för europeiska företag. I brist på multilaterala eller bilaterala överenskommelser för att adressera snedvriden konkurrens bör EU därför utveckla och applicera moderna skyddsinstrument för att säkerställa lika konkurrensvillkor med tredjeland.

Instrumenten får inte motiveras av, eller utformas utefter, protektionistiska syften. De ska i första hand syfta till att möjliggöra överenskommelser för att etablera lika spelregler på områden såsom marknadstillträde och användning av statliga subventioner. En ambitiös och ändamålsenlig frihandelspolitik är fortsatt centralt för att uppnå dessa mål och främja europeiska företags globala konkurrenskraft.

Att skydda och stärka Världshandelsorganisationen (WTO) är avgörande för att säkerställa öppen, rättvis och regelbaserad handel. EU bör fortsätta att adressera, på multilaterala, plurilaterala och bilaterala nivåer, både tullar och icke-tariffära hinder.

EU bör verka för att exportkontroller även fortsatt följer internationella system för att främja export utan att riskera att missgynna europeiska exportörer som verkar på en global, konkurrensutsatt marknad.

EU gynnas av ett öppet handels- och investeringsklimat. Samtidigt måste EU:s legitima affärsintressen skyddas mot investeringar som görs av stater som avser förvärva nyckelteknologi eller kritisk infrastruktur på icke-kommersiella grunder. Teknikföretagen är därför positiva till ett balanserat system för granskning av utländska direktinvesteringar.

Globala företag behöver globala lösningar

EU-kommissionens förslag framhåller vikten av en ökad europeisk suveränitet och regional autonomi gentemot omvärlden. Detta innefattar även begrepp som teknologisk och digital suveränitet. Ur ett svenskt perspektiv är en önskvärd ansats att Europa ska eftersträva teknologiskt och digitalt ledarskap, vilket kan nås genom offensiva satsningar på industrirelaterad forskning och utveckling. Brutna leverantörskedjor på grund av åtgärder för att begränsa spridningen av Covid-19 har intensifierat debatten om att minska beroendet av andra länder och flytta tillbaka produktion till hemmamarknader, vilket även omnämns i strategin.

Detta är en trend som sannolikt kommer att tillta i kölvattnet av den pågående pandemin och att ekonomisk nationalism riskerar att få ett starkare fotfäste både inom Europa och globalt. Coronakrisen visar att det även kan vara en utmaning att ha för starka leverantörskedjor i Europa, när leverantörskedjorna kapas inom EU på grund av att medlemsländer stänger gränser och inför restriktioner som hämmar handeln. Det är en trend handelsberoende länder som Sverige måste bekämpa. Fokus bör istället ligga på att främja den gränsöverskridande handeln. Den

integrerade europeiska ekonomin kräver en starkt samverkan på paneuropeisk nivå för att hantera de ekonomiska och handelspolitiska följderna av Coronapandemin. Störningar i leverantörskedjor är inte en anledning att ge efter för ekonomisk nationalism, utan snarare att stödja diversifiering.

Svensk och europeisk industri har gynnats av ett öppet, globalt handelsklimat. Det är därför avgörande att EU inte blir inåtblickande utan fortsätter att bedriva en ambitiös frihandelspolitik och värnar det multilaterala handelssystemet. EU:s industripolitik ska värna företagens förutsättningar på en tilltagande konkurrensutsatt världsmarknad. Det uppnås genom att motverka handelshinder och att liberalisera handeln med vår omvärld – inte genom att begränsa företags möjligheter att nyttja globala värdenätverk och att växa genom specialisering.

I en allt mer global och kunskapsbaserad ekonomi är ett starkt ramverk kring immateriella rättigheter (IPR) och möjligheten för innovatörer att få en rättvis avkastning på investeringar som lagts ner på FoU grundläggande. Detta är av avgörande betydelse för att fortsätta stimulera vidare FoU-investeringar i nyckelteknologier, som till exempel 5G. Att säkerställa att tredjeländ upprätthåller en hög nivå av IPR-skydd, i överensstämmelse med internationella åtaganden, bidrar till att främja lika villkor globalt där alla innovatörer har en rättvis chans att konkurrera på lika villkor, oavsett härkomst. Detta främjar Sveriges och EU:s globala konkurrenskraft, vilket understryks av EU:s industristrategi.

3. Områdesspecifika kommentarer

3.1. *Forskning och innovation*

Näringslivets satsningar i ny kunskap, forskning och utveckling av värdeskapande varor och tjänster är grunden för tillväxtpotentialer på existerande och nya marknader. För att investeringar ska realiseras krävs ett attraktivt innovationsklimat, ett ekosystem som medger kunskapsutbyte mellan olika aktörer, samt en förmåga att skapa, kombinera och använda ny teknik.

Det är därför mycket positivt att innovation och teknologisk utveckling genomsyrar förslaget och att investeringar här ses som grundläggande för en konkurrenskraftig europeisk industri.

Förslaget understryker även behovet av **partnerskap** för att uppnå målen, vilket är ett viktigt budskap då samverkan är en grundförutsättning för att utveckla ny teknologi och nya lösningar. Samverkan med parter utanför EU behöver även bejakas. Ifall icke-europeiska partners inte tillåts delta i forsknings- och innovationsprojekt riskerar det att leda till en mindre konkurrenskraftig europeisk industri. Att Public Private Partnerships (PPP) ses som en viktig modell för att stödja företagens möjligheter att utveckla ny teknologi och nya lösningar till den gröna och digitala omställningen är välkommet, då det är en modell som Teknikföretagen anser fungerar väl.

Det är även positivt att man talar om industriella ekosystem och att samverkan mellan *start-ups/scale-ups* och mer etablerade företag kan leda till helt nya möjligheter och affärsmodeller. Här har Sverige goda exempel som vi skulle kunna bidra med.

Behovet av att testa nya lösningar är en viktig aspekt som tas upp. Teknikföretagen ser att det finns behov av en mer sammanhållen strategi för test- och demonstrationsmiljöer (inom EU kallat *technology infrastructures*) inte minst för att öka tillgänglighet för små och medelstora företag (SMF) och nyttja resurser mer effektivt.

Trots att ny teknologi och innovation nämns genomgående i förslaget, saknas referenser till behovet av industrifokuserad, tillämpad forskning och vikten av samverkan med akademi och institut. Ny teknologi och så kallad *breakthrough innovation* kommer genom satsningar på forskning och oftast just på forskning där företag, akademi och institut samverkar, vilket är en aspekt som saknas.

Även om innovation är ett nyckelbegrepp i förslaget, behöver kopplingen mellan forskningsinsatser och innovation förtydligas. Att stärka Europas forsknings- och innovationsekosystem är grundläggande för att kunna öka nyttogörandet av forskningsresultat och öka innovationskapaciteten.

Strategisk forskning och innovationssamverkan mellan offentliga och privata aktörer bör fortsatt utvecklas på europeisk nivå. Det är därför av stor vikt att PPP-modellen för forsknings- och innovationsprioriteringar med industriellt fokus vidareutvecklas, särskilt inom Horizon Europe. Fokus bör ligga på tillämpning av forskning, till exempel genom testbäddar, samt på en ökad involvering av SMF. PPP-modellen kan även användas för att ta fram prioriteringar baserat på industriella behov och där man även analyserar hur innovationskapaciteten påverkas av förslag inom andra policyområden.

Finansiering av FoU-aktiviteter av gemensamt intresse för Europa bör ske genom att paneuropeiska konsortier konkurrerar via öppna utlysningar om medlen. Projekt ska finansieras baserat på excellens och inte att en aktör eller ett konsortium från början identifieras av kommissionen eller en grupp medlemsstater som "vinnare" av ett sådant projekt. Endast genom konkurrensutsatta utlysningar säkerställer EU att skattebetalare får maximal utväxling. Projekt på delsystemsnivå är att föredra framför stora plattformprojekt.

Förslaget nämner ett flertal olika koncept som kan verka snarlika. Det är därför viktigt att tydliggöra vad begrepp som *industrial ecosystems*, *value chains*, *lead market* och även PPP innebär och hur de förhåller sig till varandra. Avsaknad av tydliga definitioner av vad olika koncept innebär kan leda till olika tolkningar, vilket i sin tur kan bidra till onödiga överlappande åtgärder. Det behövs även en tydlighet i vad som förväntas av aktörer som deltar i ovan nämnda koncept. Ett exempel är de strategiska värdekedjorna, som för övrigt inte nämns i förslaget, som ofta förknippas och kanske förväxlas med instrumentet Important Projects of Common European Interest (IPCEI), vilket inte var tanken. Ett tydliggörande behövs också för att effektivt kunna stärka industriella ekosystem. Det fortsatta arbetet bör bygga på det arbete som bedrivs i europeiska teknikplattformar och samarbetsprogram såsom olika PPP-modeller.

Instrument som innebär undantag från statsstödsregelverket (IPCEI) bör användas i undantagsfall och endast där andra instrument inte är möjliga. Särskild hänsyn måste ges mindre länders industriella system för att möjliggöra deras medverkan i satsningarna.

3.2. Digital infrastruktur och teknologier

Digitalisering bidrar till ökad funktionalitet och värde hos produkter. Harmoniserade regler som främjar dataflöden och innovationer är mycket viktiga för ett litet exportberoende land som Sverige. Inom EU behövs teknikneutrala regler som balanserar integritetsskydd och innovationskraft. För att digitala tillämpningar ska fungera behövs en underliggande infrastruktur och tillräckligt med spektrum som kan hantera olika användare, ett stort antal uppkopplade saker och stora mängder av datatrafik.

Europa kan inte vara beroende av föråldrad teknik om digitaliseringens potential ska kunna realiseras. Utbyggnad av 5G-nät behöver också kompletteras med välutbyggda fibernät. Utöver fiber behövs tilldelning av tillräckligt med spektrum och att näten byggs robust för att klara störningar och påfrestningar.

Strategin genomsyras av behovet av digitalisering och att nuvarande och framåtriktade satsningar är både nödvändiga och önskvärdt. Den optimism kring digitaliseringens möjligheter för samhället, industrin och privatpersoner är positivt, liksom att man understryker betydelsen av en rad nyckelkoncept för att kunna flytta fram Europas positioner.

Detta indikerar en förståelse för hur innovationssystemet fungerar och vad som behöver uppmärksamhet ur ett policyperspektiv, som exempelvis att bygga vidare på den goda industribas vi har i Europa och vidareutveckla ett gott forsknings- och innovationsekosystem inom unionen.

Förslaget ger ett intryck av att det först och främst är renodlade informations- och kommunikationsteknologiska företag som sitter på framtidens lösningar, framförallt inom ramen för den gröna given, vilket är en förenklad bild av dagens komplexa industriella ekosystem. Den tillverkande sektorn står allt som oftast för lösningarna och snabb omställning vilket gör att det vore det mer angeläget att lyfta fram behovet av fortsatt digitalisering av industrin och att detta är vägen till en omställning mot hållbarhet och cirkulär ekonomi. Det finns även frågetecken kring de förhoppningarna som knyts till "digitala innovationshubbar" då finansieringen av dessa är oklar och det finns tydliga brister i den föreslagna modellen för genomförande, exempelvis vad gäller förhoppningen att mindre företag aktivt kommer att söka upp och använda dessa.

3.3. Klimat, energi och cirkulär ekonomi

Klimatförändringen utgör en av vår tids allra största samhällsutmaningar. Samtidigt skapar den gröna omställningen, som genomsyrar samtliga politikområden, en strategisk möjlighet för svenska teknikföretag som är världsledande på att utveckla miljötekniska lösningar. Dessa kan sedan exporteras till andra länder och regioner.

Ett hållbart samhälle är beroende av en konkurrenskraftig industri. En ambitiös EU-gemensam politik på området gynnar svenska företag då Sverige är ett av de länder som ligger allra längst fram inom området. Alternativet riskerar att bli nationella särkrav. En gemensam EU-politik bidrar även till att frågorna får ett större genomslag internationellt.

Teknikföretagen är positiva till tonaliteten i strategin, att man vill stötta en grön omställning genom globalt ledarskap, investeringar i forskning och innovation, ny teknik och infrastruktur hellre än via detaljregleringar. Sverige/svenska företag ligger långt fram i kravställning och omställning varför en proaktiv EU-politik på

området gynnar svensk konkurrenskraft. Det är därav positivt med en europeisk klimatlag, samt fokus på att genom exempelvis handel få med sig omvärlden. Klimatfrågan behöver globala utsläppsminskningar.

Syftet med Carbon Border Adjustment Measures (CBAM) är positivt, men dessa måste utformas på ett sätt som inte negativt påverkar EU:s handelsrelationer. CBAM kan inte heller endast fokusera på råmaterialektorn, risken är då stor att man endast flyttar koldioxidläckaget och snedvrider konkurrensen för företag som tillverkar färdiga produkter istället.

Teknikföretagen är även positiva till strategins övergripande skrivning om cirkulär ekonomi. Det är viktigt att tillvarata potentialen till utsläppsminskning genom ökad resurseffektivitet. Direktiv på området måste bygga på nya metodens grundprinciper, vara fullt ut harmoniserat och inte tillämpa tredjepartscertifiering. Produktregleringar som ska främja mer klimatneutrala produkter behöver vara teknikneutrala, icke innovationshämmande och driva verklig förändring, inte tung administration.

Därtill är det viktigt med strategiska investeringar för att gynna klimatneutral, utsläppsminskande och grön teknik, samt fortsätta satsa på forskning och utveckling inom ny teknik som kan bidra till att lösa vår tids samhällsutmaningar. Vikten av investeringar på området tilltar vid beaktande av de ekonomiska effekterna av Covid-19. Teknikföretagen ser positivt på de utlovade gröna investeringarna, vilka om de utformas rätt även kan bidra till återhämtningen efter Covid-19.

Det är viktigt att fortsätta verka för att säkerställa en ökad energieffektivitet, mer förnybar energi och sammankopplade nät för bättre leveranssäkerhet. Det är positivt att *Trans-European Network Energy Regulation* ses över för att säkerställa att de ligger i linje med klimatavtalet i Paris och kan bidra med ökad leveranssäkerhet över landgränser samt för att kunna nyttja fulla potentialen av intermittenta kraftkällor inom EU.

Det finns stora ambitioner om att utveckla batteritillverkningen i Sverige och Europa, vilket kan bidra till att stärka Europas konkurrenskraft och samtidigt minska koldioxidutsläppen. Regelverk på området ska utformas på ett smart sätt som inte är innovationshämmande eller diskriminerar en viss teknik samtidigt som vi måste säkerställa att de mineraler som behövs i batterier bryts och köps in på ett hållbart sätt.

3.4. Kompetensförsörjning

Europa konkurrerar ytterst med kunskap. Det är med hjälp av en utbildad befolkning som samhällets utmaningar kan bemästras, lösningar på klimatmålen identifieras och näringslivets utvecklingskraft bibehållas. Ett livslångt lärande som kontinuerligt höjer kompetensen är avgörande för Europas möjligheter att säkerställa vägen mot ett klimatsmart samhälle, fullt nyttja digitaliseringens möjligheter och garantera en modern välfärd.

Teknikföretagen anser att beskrivningen av kompetensförsörjningsbehovet är realistisk och det är positivt om EU kan få tillstånd en gemensam riktning för hur vi tillsammans kan tackla denna utmaning. De områden som tas upp i skrivningen är i linje de prioriteringar inom utbildning/kompetens som Teknikföretagen driver.

Vi vill dock understryka att det är viktigt att utbildning och kompetensförsörjning är fortsatt nationella kompetensområden. EU:s roll bör även fortsatt vara att stimulera en gemensam viljeinriktning genom exempelvis program som Erasmus, genom dialog och erfarenhetsutbyten. Utbildning och kompetens får inte bli ett område som går in på arbetsmarknadspolitikens område som i Sverige hanteras av arbetsmarknadens parter vilket i sin tur kan exempelvis innebära kostnader för företag.

Patricia Kempff
Näringspolitisk chef, Teknikföretagen

patricia.kempff@teknikforetagen.se